

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΩΝ ΑΕΙΜΝΗΣΤΩΝ

ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ

ὑπὸ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

„Διῆλθεν εὐεργετῶν“ (Πράξ. Ι. 38).

§. α'.

ΤΩΝ αἰοδίμων Ζωσιμάδων ἐπιτελοῦμεν σήμερον τὸ μνημόσυνον. Ὅσιον, ἀδελφοί, τὸ καθῆκον καὶ ἱερὸν, καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη δικαία καὶ χριστιανική, καὶ μάλιστα τοῖς ὀρθοδόξοις Ἑλλησι πρέπουσα. Ποθοῦσι τοὺς τελευτήσαντας εὐεργέτας οἱ εὐεργετηθέντες, καὶ δάκρυ θαλερὸν ἐπισπένδουσιν εἰς τὸν τάφον καὶ τὴν μνήμην αὐτῶν, ὡς φόρον εὐγνωμοσύνης· ἀλλὰ καὶ συνοδεύουσιν αὐτοὺς δι' εὐχῶν, καὶ συμπροπέμπουσιν εὐλαβῶς εἰς τὴν ἄνω ζωὴν ἐκδημήσαντας. Διὰ ταῦτα, μόλις τοῦ τελευταίου τῶν Ζωσιμάδων ὁ θάνατος ἐκηρύχθη, καὶ ἡ μνήμη τῆς ὅλης τῶν εὐεργετῶν ἀδελφότητος εὐλογεῖται πανδήμως. Καὶ πανήγυρις εὐαγῆς συγκροτεῖται, καὶ σύλλογος ἀριπρεπῆς συναθροίζεται καὶ σεβάσμιος. Ἦδη καὶ θυσία

ἀναίμακτος ὑπὲρ τῶν μακαρίων αὐτῶν ψυχῶν τελεσιουργεῖται, καὶ εὐχαὶ καὶ δεήσεις ἱλαστήριοι πρὸς Θεὸν ἐκφωνοῦνται, καὶ θυμίαμα λατρείας εἰς τὸ θείον τέμενος ἀνακαίεται καὶ λαμπρὰ σελαγίζει φωτοχυσία, καὶ λαὸς βαρὺς αἰνοῦσι τὸν Κύριον. Ἐπιλαμπρύνει δὲ τὴν ἱερὰν σύναξιν καὶ θεία τις εὐδοκία, καὶ ἦν τὴν σήμερον ἡμέραν διετάχθη ἡ τοῦ μηνὸς μωσύνου τελετή, ὁπότε μετὰ τῆς μνήμης τῆς ὁσίας Μαρίας γεραίρει ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τὴν ὁσίαν κηδεύσαντος ἱερωτάτου ἐν Πατράσι Ζωσιμά, ὡς ἂν συμπαρόντος μετ' ἡμῶν καὶ συνεκτεύοντος καὶ τοῦ θείου πατρὸς ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῶν ὁμωνύμων Ζωσιμάδων. Φαίνεται δέ πως καὶ ὁ καιρὸς τὸ πολυπληθές τῆς ὁμηγύρεως ὡραϊζων. Ἐαρος ὥρα, καὶ τὰ πλήθη τῶν πιστῶν, ὡς ἀπὸ σίμβλων, τῶν οἰκιῶν ἐκχυθέντα συνέδραμον, ὡς ἂν μέλισσαι, προσπετόμενα βοτρυδὸν εἰς τὰ οὐράνια ἄνθη τοῦ Παραδείσου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡμᾶς ἀνέστησεν ἡ ἀγάπη, καὶ πάρεσμεν λησμονήσαντες καὶ τοῦ γήρως καὶ τοῦ σώματος τὴν ἀσθένειαν, προθύμως λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τῇ κατὰ δύναμιν φωνῇ περιβομβοῦμεν εἰς τὴν στεφανουμένην μνήμην τῶν ἐν Χριστῷ ἀναπαυθέντων Ζωσιμάδων, καὶ διηγούμεθα τὴν αὐτῶν ἀρετὴν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ ὠφέλειαν τῶν ζώντων ὁμογενῶν. Σεμνότατον τὸ ἐγγείρημα καὶ σπουδαῖον, ὁμολογοῦμεν· καὶ πολὺ τὴν ἡμετέραν ἀδυναμίαν ὑπερτερεῖ ἡ τοῦ λόγου ὑπέσσεις. Ὅθεν καὶ ἡ φιλανθρωπία τῶν προσκαλεσαμένων καὶ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως ἡ διάταξις ἐξ ὀλίγων ἡμερῶν ἐποιήσατο τὴν πρόσκλησιν, οἷον ἀπολογίαν εἰς ἡμᾶς ἀπολείπουσα τὸ ἀπαράσκευον καὶ ἀνέτοιμον. Ἀλλ' ὁ ἐνισχύων τοὺς κεκμηκότας, καὶ διδούς ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ, δώη καὶ μοι λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, καὶ καταρτίσαι

τῶν χειλέων μου τὸν φθόγγον ἐν Ἐκκλησίᾳ λαοῦ, ἐν καθέδρᾳ πρεσβυτέρων, εἰς αἶνεσιν καὶ δόξαν τοῦ προσκυνητοῦ καὶ παναγίου αὐτοῦ ὀνόματος.

§. β'.

„Διῆλθεν εὐεργετῶν.“ Οὕτως ὁ θεῖος Πέτρος ὑμνησε κηρύττων τὸν θεάνθρωπον Σωτῆρα τοῦ κόσμου „Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ· ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει· ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου.“ Καὶ τοῦτο τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης λαμπρότατον γνώρισμα διέταξεν αὐτὸς ὁ τοῦ κόσμου Σωτὴρ εἰς πάντας τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ μαθητάς, τὴν εὐεργεσίαν. „Ἀγαθοποιεῖτε, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. — γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί“(α). Ταύτην, ἀδελφοί, τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγαθοεργίας ὀφείλει πᾶς χριστιανὸς τὸ κατὰ δύναμιν ἐκτελεῖν, μιμούμενος τὸν ὕψιστον τοῦ παντὸς εὐεργέτην, ἐφ' ἔσον διαβαίνει τοῦ προσκαίρου τούτου βίου τὸν δρόμον· καὶ ταύτην ἐπλήρωσαν καὶ οἱ ἀοίδιμοι Ζωσιμάδαι, τοὺς ὁποίους σήμερον τιμῶμεν ὡς εὐεργέτας. Καὶ αὐτὸς ὁ τῆς Ζωσιμαίας οἰκογενείας πεντάδελφος ἀριζμὸς, ὡς πιστὸς τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ δοῦλος καὶ λάτρις καὶ μιμητής, „διῆλθεν εὐεργετῶν.“ Ἔστι δὲ τὸ εἶδος τῆς πρὸς τὸν πλησίον εὐεργεσίας διπλοῦν· τὸ μὲν περὶ τὸ σῶμα, τὸ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν. Ἐὸ τρέφειν καὶ ποτίζειν πεινῶντας καὶ

(α) Λουκ. 5, 36.

διψῶντας, ἐνδύειν τοὺς γυμνοὺς, φιλοξενεῖν τοὺς ξένους, ἐπισκέπτεσθαι νοσοῦντας καὶ πεφυλαχισμένους, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἔργα φιλανθρωπίας, ἀνήκουσι κυρίως εἰς τὴν σωματικὴν πρὸς τοὺς χρήζοντας ἀδελφοὺς διακονίαν. Τὸ δὲ συνεργεῖν εἰς τὴν ὁρσὴν τοῦ πλησίον παιδείαν καὶ ἀγωγὴν, καὶ γνῶσιν τῆς ἀληθείας, καὶ καταρτισμὸν ἡδῶν, καὶ σωτηρίαν ψυχῶν, καὶ στήριξιν τῆς πίστεως καὶ τὴν αὔξησιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὸν πνευματικὸν ἀναδεικνύουσιν εὐεργέτην, ὅστις τοσοῦτον ὑπερτερεῖ τὸν σωματικόν, ὅσον ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα. Ὅταν δέ τις ἀμφοτέρω εὐεργετῇ, φανερόν ὅτι οὗτος γίνεται ὁ κράτιστος τῶν εὐεργετῶν. Καὶ τοιαύτη ἀνεφάνη ἡ Ζωσιμαία ἀδελφότης. Ἀμφοτέρω τὰ εἶδη τῆς εὐεργεσίας ἐπλήρωσε· καὶ ταῦτα, κατὰ πάλιν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ διατάσσει διὰ τοῦ Ἀποστόλου „ὥς θυσίαν δεκτὴν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας, εὐάρεστον τῷ Θεῷ“ (α). Τοῦτο λοιπὸν, ἀδελφοί μου, κείσθω τῆς ὁμιλίας ὑπόθεσις· καὶ δεῦτε καὶ θεωρήσωμεν διὰ τοῦ λόγου, α') ποῖαί τινες ἦσαν αἱ τῶν Ζωσιμάδων εὐεργεσίαι· καὶ β'), ἂν ἦσαν τοιαῦται, ὁποῖαί εἰσιν αἱ εὐάρεστοι τῷ Θεῷ.

§. γ'.

„Διῆλθεν εὐεργετῶν.“ Ὁλὴ σχεδὸν ἡ ζωὴ τῶν Ζωσιμάδων ὑπῆρξε στάδιον συνεχῶν εὐεργεσιῶν, ὁμοιάζουσα τὴν λαμπρὰν τοῦ δικαίου ἡμέραν ἐκείνην, περὶ ἧς εἶπεν ὁ Θεὸς Δαβὶδ „Ὁλὴν τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει ὁ δικαίος“ (β). Ἰωάννινα, ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἡπείρου, ὑπῆρξε

(α) Φίλιπ. δ' 18. Ἑβρ. ιγ' 16.

(β) Ψαλμ. λς'. 26.

τὸ γενέσθαι αὐτῶν ἔδαφος. Πόλις (ἵνα παραλίπωμεν τὰς ἄλλας αὐτῆς λαμπρότητας), μετὰ τὴν πτώσιν μάλιστα τοῦ γένους ἐπίσημος δι' οὗς ἐγέννησεν ἄνδρας συνεργοὺς εἰς ἀνόρθωσιν αὐτοῦ. Εἰς ταύτην τὴν παλαιὰν τῆς παιδείας ἐστίαν, ἔτι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ καθεξῆς, ἐδίδασκον οἱ Βησσαρίωνες, οἱ Σουγδουρεῖς, Μεσόδιοι οἱ Ἀνδρακίται, οἱ Ἀναστάσιοι, οἱ Μπαλάνοι πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ αὐτάδελφοι, καὶ εἴτινες ἄλλοι τῶν ἐπισήμων· καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Εὐγένιος ἐκόσμησε τὴν ἐν Ἰωαννίνοις σχολὴν χρόνους ὀλοκλήρους πέντε· τῶν Ἰωαννίνων πολίτης ἐχρημάτισε καὶ ὁ πᾶσαν τὴν Δακίαν ἐλληνικῆς πληρώσας παιδείας φερώνυμος Λάμπρος ὁ Φωτιάδης. Ἐκ τῆς εὐκλεοῦς Ἡπείρου ἀνεβλάστησαν καὶ οἱ, μετὰ καὶ ἄλλων ἀλλαχοῦ τῆς δεδουλωμένης Ἑλλάδος Μαικηνῶν, ἐλευθεριώτατοι φανέντες ἄνδρες καὶ μεγαλωφελεῖς καὶ μεγαλοδάπανοι πρὸς ἄδρας καὶ φιλοτίμους ὑπὲρ τῆς ὠφελείας τοῦ γένους ἐπιδόσεις χρημάτων καὶ εἰσφορὰς, οἱ παλαιοὶ Μαροῦτζαι, καὶ οἱ τῶν Ζωσιμάδων ζηλωταὶ Καπλάναι, καὶ Μάτζαι, καὶ Νίκοι, καὶ Δημήτριοι Παύλου, καὶ οἱ, περὶ ὧν ὁ ἔπαινος ἐν Ἀθήναις μάλιστα πολὺς, ἀξιομακάριστοι Ῥιζάραι. Καὶ τούτων μὲν τῶν ἀγαθοποιῶν τὰ ὀνόματα, ὥς καλὸς ἀστέρων κύκλος, στεφανοῦσι δορυφοροῦντα τὴν μνήμην τῶν Ζωσιμάδων. Αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν οἱ ἀείμνηστοι γονεῖς Παῦλος καὶ Μαργαρίτα ἐκαλοῦντο· καὶ τὸ γένος εἴλκον ἐκ κώμης Ἡπειρώτιδος Γραμμένου καλουμένης. Ἐμελλε δὲ ἄρα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ παλαιοῦ τῶν προγόνων ἔδάφους ἐξαιρέτως ἐπαληθεύσειν εἰς τοὺς μέλλοντας γενήσεσθαι φιλογραμμάτους Ζωσιμάδας. Ἐκ τοιαύτης λοιπὸν ῥίζης ἀγαθῆς ἀγαθοὶ καρποὶ ἀνεβλάστησαν καὶ ἄλλα τέκνα, καὶ ἡ πεντὰς τῶν ἀειμνήστων ἀδελφῶν, Θεοδόσιος καὶ Ἀναστάσιος καὶ

Νικόλαος καὶ Ζώης καὶ Μιχαῆλος, μετὰ τοῦ πρωτοτόκου καὶ νέου προτελευτήσαντος Ἰωάννου· οἵτινες, ἐν εὐσεβείᾳ καὶ νοῦ-
θεσίᾳ Κυρίου τραφέντες, τὸν ἐμπορικὸν ἐξελέξαντο βίον, καὶ
φεύγοντες τὰς τῆς πατρίδος ἀνωμαλίας μεταβαίνουσιν εἰς τὴν
φιλόξενον γῆν τῆς Ῥωσσίας, ὅπου τούτους ὠδήγησεν ὁ δά-
κτυλος τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν δεσπότης καὶ
χορηγὸς ἐνεπίστευσεν αὐτοῖς τοῦ πλούτου τὰ τάλαντα, ἐπει-
πὼν καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀοράτως „πραγματεύεσασθε ἕως
ἔρχομαι“ (α). καὶ ἐπραγματεύσαντο. Ἀδελφοὶ τὴν γένναν,
ἀδελφοὶ τὴν εὐσέβειαν, ἀδελφὴν καὶ τὴν προαίρεσιν εἶχον,
ἀδελφικῶς ἐνήργουν καὶ τῶν ἐμπιστευθέντων ταλάντων τὴν
εἰς πολυειδῆ ἀγαθουργήματα πραγματεῖαν.

§. δ'.

Καὶ πρῶτον μὲν ἤρξαντο τὸ στάδιον τῆς εὐεργεσίας ἀπὸ
τῆς γενεθλίου πατρίδος· δικαίως. Καθὼς τὰ καλλίκαρπα
δένδρα πρῶτον παρατίθενται τοὺς καρποὺς εἰς τὴν φύσασαν
καὶ θρέψασαν αὐτὰ γῆν, οὕτω καὶ εἴτις ἄλλος τῶν ἀγα-
θοεργῶν, καὶ αὕτῃ ἡ Ζωσιμαία ἀδελφότης ἐχαρίζετο τοὺς
πρωτοφανεῖς τῆς εὐσεβείας καρποὺς εἰς τὴν ἐνεγκοῦσαν καὶ
θρεψαμένην αὐτοὺς χώραν, τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν Ἡπειρον.
Καὶ μακρὰν ἀπόντες παρῆσαν εἰς τὴν πατρίδα διὰ τῶν ἔργων,
ἀφανῶς, ὡς αὖρα δροσώδης, ἐπιχέοντες εἰς τοὺς κεκαχωμένους
τὰς ζωογόνους τῶν χαρίτων πνοάς. Χιλιάδας ὅλας ταλήρων
ἐπεμπον καθ' ἑκάστον ἔτος, καὶ διὰ πιστῶν ἐπιτρόπων διέ-
νεμον τὴν ἀνήκουσαν βοήθειαν εἰς τοὺς πολλαχῶς βασανιζο-

(α) Λουκ. ιε', 13.

μένους. „Ποῦς ἐγίνοντο χωλῶν, ὀφθαλμοὺς τυφλῶν, πατέρες ἀδυνάτων“ (α), καὶ πολλῶν τῶν ἐν ποικίλαις συμφοραῖς ἀντιλήπτορες. Ἐκ τοῦ βάρους τῶν σκοτεινῶν φυλακῶν, ὅπου δέσμιος ἐστέναζε πολλάκις ἢ ἀσφόδης, ἀνέτελλον αἱ εὐλογίαι τῆς Ζωσιμαίας φιλαδελφίας. Καὶ ἐκ τῶν νοσοκομείων καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ ἐκ τῶν ἐργαστηρίων καὶ ἀπὸ τῶν σχολείων ἀνέβαινον πρὸς Θεὸν αἱ ὑπὲρ τῶν Ζωσιμάδων εὐχαί. Εὐχαρίστουν οἱ νοσοῦντες τοὺς θεραπευτάς, οἱ ξένοι τοὺς ξενοτρόφους, οἱ πάμπτωχοι τοὺς ταμιούχους, αἱ χῆραι τοὺς προστάτας, παρθενοὶ πτωχαὶ τοὺς νυμφαγωγούς, οἱ ὀρφανοὶ τοὺς πατέρας, οἱ πατέρες τοὺς παιδαγωγούς, τὸ κοινὸν τῆς πόλεως τοὺς ποικίλους χαριτοδότας. Καὶ δι' ὅλου τοῦ ἔτους σταθερῶς διένεμον τὰς τοιαύτας εὐεργεσίας, καὶ ἄλλας δὲ πάλιν ἰδίως κατὰ καιροὺς ἐπισήμους ἐπιφαινόμενοι, ὡς ὁ ἄγγελος τῆς ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρας. Ἀνέβαινε κατ' ἔτος ἐκ τῆς ξενιτείας ὁ Τωβίτ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐν ταῖς ἐορταῖς (κατὰ τοῦ νόμου τὴν ἐντολήν), προσφέρον οἷς καθήκει τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας (β). Καὶ ὁ θεῖος Παῦλος ἐσπευδεν εὑρεθῆναι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς εἰς Ἱερουσαλήμ, ὁπότε προσῆγε καὶ τὰς ἐκ τῆς λογίας τῶν ἀδελφῶν ἐλεημοσύνας καὶ προσφοράς εἰς τοὺς ἐκεῖ σλιβομένους χριστιανούς (γ). Παρομοίως καὶ οἱ τοῦ Παύλου μιμηταὶ κατὰ πᾶσαν ἐορτὴν μεγάλην ἐπεφαίνοντο παρήγοροι καὶ ἐστιάτορες καὶ χορηγοὶ τῶν πτωχῶν. Ἀπὸ τοῦ βουτύρου καὶ τοῦ γάλακτος τῆς θείας εὐλογίας, οὗ ἔχέοντο αἱ ὁδοὶ αὐτῶν (κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ θείου

(α) Ἰωβ κς'. 15.

(β) Τωβίτ. α, 6. 8.

(γ) Πράξ. κ, 16. κδ, 17. α, Κορ. ις. 3. 4.

Ἰώβ (α)), ἐπλημμύρουν καὶ αἱ καλύβαι καὶ αἱ τράπεζαι τῶν πενήτων. Οὕτως ἐπεσκέπτοντο τὰς σωματικὰς ἀνάγκας τῶν ἀδελφῶν οἱ ἀοίδιμοι Ζωσιμάδαι, οὐχ ἓνα ἢ δύο ἢ δέκα ἐνιαυτοὺς, ἀλλὰ δι' ὅλων περίπου πεντήκοντα. Καὶ ταύτας, οὐ μόνον εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν Ἑπειρον (ὅθεν ἤρχισαν), ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῶν ὁμογενῶν. Καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς αὐτῆς τῆς, ἐν ἣ κατῴκουν καὶ ἐπλούτουν, χώρας τοὺς προσερχομένους ἐνδεεῖς, ἀφθόνοους τὰς δωρεὰς διεσκόρπιζον, μίαν ἐξαιρέτως νομίζοντες πατρίδα, τὴν ἀρετὴν. Οὕτως οἱ φιλόπτωχοι Ζωσιμάδαι „ἐσκόρπισαν ἔδωκαν τοῖς πένησι, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος“ (β). Οὕτω „διῆλθον εὐεργετοῦντες.“

§. ε'.

Ἄλλ' ἐὰν τοιαῦται καὶ τοσαῦται ἦσαν αἱ σωματικαὶ τῶν Ζωσιμάδων πρὸς τὸν πλησίον εὐεργεσίαι, ποῖαί τινες ἐγένοντο καὶ πόσαι αἱ πνευματικαί; Ἄλλ' εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ λόγου φοβοῦμαι μὴ πάσῳ τὸ τῶν ἀτέχνων ζωγράφων ἐκείνων, οἵτινες, ὅταν ἐξ εἰκόνων μεταγράψωσι τὰς εἰκόνας, ἀποδίδουσιν αὐτὰς παρὰ πολὺ κατωτέρας τῶν ἀρχετύπων· οὕτω καὶ ἡμεῖς, τὰς παρὰ πολλῶν μνημονευομένας Ζωσιμαίας ταύτας ἀγαθουργίας ἀμαθέστερον ἀποδόντες, μήπως ἐλαττώσωμεν τὴν ἀλήθειαν. Ὅμως σκιαγραφοῦμεν ὅσα οἶδαμεν. Εἵπομεν ὅτι τῶν πνευματικῶν εὐεργεσιῶν τὸ κεφάλαιον ὑπάρχει ὁ διὰ τῆς εὐσεβοῦς ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας καταρτισμός τῶν ἡθῶν,

(α) Ἰώβ, κβ, 6.

(β) Ψαλ. ρα', 9.

ὅστις ἀφορᾷ πρὸς τὴν μερικὴν καὶ τὴν κοινὴν τῆς πολιτείας εὐστάθειαν, καὶ τὴν αἰώνιον τῶν ψυχῶν σωτηρίαν· „ἡ γὰρ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφελιμὸς ἐστίν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης“ (α). Καὶ ταύτας λοιπὸν ἐξαιρέτως τὰς ἀγαθοεργίας ὁ Ζωσιμαῖος ζῆλος „διῆλθεν εὐεργετῶν. Οἱ ναοὶ τοῦ ὑψίστου ὑπάρχουσι πάσης εὐσεβοῦς πολιτείας τὸ συνεκτικώτατον κέντρον, τὸ λαμπρότατον δείγμα τῆς πίστεως τῶν κατοίκων, τὸ φανερὸν κατοικητήριον τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, ὅπου συνερχόμενοι οἰκοδομούμεθα ἐν πίστει, φωτιζόμεθα ἐν πνεύματι, ἁγιαζόμεθα διὰ τῆς τελετουργίας τῶν θείων μυστηρίων, καὶ διδασκόμεθα διὰ τῶν Γραφῶν ὑπ' αὐτῆς τῆς φωνῆς τοῦ Αἰωνίου. Τίς ὑπὲρ πάντας τοὺς καθ' ἡμᾶς φιλοθέους συνέδραμεν εἰς οἰκοδομὴν καὶ εὐπρέπειαν τῶν θείων οἴκων; Οἱ Ζωσιμάδαι. Μαρτυροῦσιν ἐν Ἰωαννίνοις ἡ Μητροπολίτις ἐκκλησία, καὶ ἡ τῆς ἁγίας Μαρίνης, καὶ ἄλλαι καὶ αὐτοῦ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς αὐτὴν δὲ τὴν Ῥωσσίαν ἡ ἐν Νίζνῃ τῶν Γραικῶν. Τὰ Σχολεῖα ὑπάρχουσιν αἱ ἱεραὶ τῆς θείας καὶ ἀνδρωπίνης σοφίας ἐστίαι, τὰ καταγώγια τοῦ ἀνδρωπισμοῦ, τὰ σεμνότατα τεμένη τῆς ἀρετῆς, ἐν οἷς αἱ λογικαὶ ψυχαὶ διαπλάττονται καὶ ἡθοιοῦνται. Τίς ὑπὲρ πάντας τοὺς φιλομούσους συνέδραμεν εἰς οἰκοδομὴν καὶ συντήρησιν σχολείων; Οἱ Ζωσιμάδαι. Αὐτοὶ τὴν παλαιὰν τῶν γεραρῶν καθηγητῶν τὰς συντάξεις δαψιλῶς ἐχορήγουν. Αὐτοὶ βιβλιοθήκην πολὺ τῆς ἀρχαίας πλουσιωτέραν συνέστησαν. Αὐτοὶ τοὺς ὑποτρόφους διέτρεφον μαθητάς. Αὐτοὶ τὰ βραβεῖα τῶν εὐδοκιμούντων διένεμον. Αὐτοὶ καὶ κοινὰ διδασκαλεῖα κατέστησαν, ἐν οἷς καὶ διδάσκαλοι καὶ μαθηταὶ καὶ

(α) Δ. Τιμοθ. δ. 8.

παῖδες ὀρφανοὶ τῆς πατρικῆς αὐτῶν ἀπήλαυον προμηθεΐας. Κἄν ἄλλη τις ἀλλαχόθεν ἐλληνικὴ Σχολὴ τὴν παρ' αὐτῶν ἐζήτει συνδρομὴν, οὐδ' ἐκείνη τῆς αἰτήσεως ἀπετύγχανε. Τίς διέτρεφε δι' οἰκείων ἐξόδων νέους εὐσεβεῖς καὶ χρηστοθήεις σπουδάζοντας εἰς τὰς ἐπισήμους τῆς Εὐρώπης Ἀκαδημίας; Οἱ Ζωσιμάδαι. Κατεστράφη (κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος), ἡ καλὴ τῶν Ἰωαννίνων πόλις, συγκαταστρέψασα καὶ θάψασα ἐν τοῖς ἐρειπίοις καὶ τὸν βαρὺν καὶ δυσώνυμον αὐτῆς τύραννον. Τίς μεταξὺ τῶν πρώτων πολιτῶν ὥρμησεν εἰς ἀνέγερσιν τῶν προτέρων εὐαγῶν σκηνωμάτων τῆς ἀγαθοεργίας; Οἱ Ζωσιμάδαι. Τὸ δὲ μέγιστον καὶ κράτιστον, ὅτι καὶ κληροδοτήματα κατέθεκαν ἐν ταῖς δημοσίαις τραπέζαις καὶ εἰς αὐτὴν πρὸ μικροῦ τὴν τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, μεγάλα κεφάλαια χρημάτων, ἀφ' ὧν μέλλουσι διηνεκῶς συντηρεῖσθαι πολλαχοῦ καὶ ναοὶ καὶ σχολεῖα καὶ νοσοκομεῖα καὶ ποικίλαι πρὸς τοὺς πένητας χορηγίαι. Οὕτως „ἐπληθύνθη καὶ ἐπερίσσειυσεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν“ (α) ὁ ζῆλος ὁ Ζώσιμος· οὕτω „διῆλθεν εὐεργετῶν.“ Τὸ δ' ἐφεξῆς ὁποῖον;

§. ζ'.

Μέγα βοήθημα πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ αἰχμαλώτους ἀδελφοὺς οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουδαῖοι ἠθέλησαν ἀποστεῖλαι τὰ ἱερὰ καὶ ἱστορικὰ βιβλία, ἐξ ὧν συνήθρουν εἰς τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην πρῶτον ὁ Νεεμίας καὶ ὕστερον Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος. "Ὅσων χρήζετε βιβλίων (ἔγραφον οἱ ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων πρὸς τοὺς μακρὰν ἀπόντας ὁμογενεῖς), πέμψατε

(α) Β' Κορ. Θ', 8—11.

πρὸς ἡμᾶς ἀνδρώπους εἰς μετακόμισιν αὐτῶν. „Ὡν ἂν
χρεῖαν ἔχητε, τοὺς ἀποκομιοῦντας ὑμῖν ἀποστέλ-
λετε“ (α). Ἄλλ’ οἱ ἀοίδιμοι Ζωσιμάδαι δὲν μετεχάλουν τοὺς
ἀποκομιοῦντας, ἀλλ’ αὐτόρμητοι ἀπέστελλον αὐτοὶ βιβλίων
μυριάδας πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ἀδελφούς, καὶ πρὶν ἐκεῖνοι
ζητήσωσιν. Ἐγνώριζον οἱ μακάριοι καὶ τὴν χρεῖαν τῶν ὁμο-
γενῶν καὶ τὸ μέγιστον ὄφελος τὸ ἐκ τῶν βιβλίων. Ἀνοίγουσι
λοιπὸν τὴν μεγάλην τῆς καρδίας αὐτῶν καὶ πλουσίαν βιβλιο-
θήκην, ἥτις περιεῖχεν ἓν καὶ μόνον βιβλίον, ὅλων τῶν ὠφελί-
μων καὶ σοφῶν καὶ ὑψηλῶν γνώσεων περιεκτικόν, τὸ βιβλίον
τῆς ἀγάπης, καὶ ἐκ τούτου λαβόντες τὰς ἀφορμὰς πολλα-
πλασιάζουσι διὰ τοῦ τύπου τὰς βίβλους τῆς ἀναγνώσεως.
Καὶ γίνονται ὡς ἂν ἄλλοι τινὲς Ἰωσήφ, πάγκαλοι καὶ βασι-
λικοὶ σιτοδόται, οὐχὶ τῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ πάσης τῆς Ἑλλά-
δος, καὶ τρέφουσι τοὺς ἰδίους αὐτῶν ἀδελφούς, τοὺς ὁμογενεῖς,
οὐχὶ σῖτον σωματικόν, ἀλλ’ ἄρτον ψυχοτρόφον, „τὸν στη-
ρίζοντα καρδίαν“, τὸν ἄρτον τῆς θείας γνώσεως καὶ
σοφίας, τὸν ἐντεθησαυρισμένον εἰς τὰ βιβλία τὰ διδακτικὰ
καὶ θεάρεστα καὶ ψυχοσωτήρια. Ταῦτα σιτομετρεῖν ἐπεχεί-
ρησαν ἄφθονα καὶ δαψιλῇ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς οἱ τῷ ὄντι
βιβλιακώτατοι Ζωσιμάδαι. Ἄγετε λοιπὸν οἱ τῆς Εὐρώπης
βιβλιοπῶλαι, ὅσας καλὰς τῶν θείων Γραφῶν καὶ ὅσας τῶν
ἀρχαίων ἐνδόξων συγγραφέων ἐκδόσεις, πέμπετε ταύτας ὅπου
κελεύουσιν οἱ Ζωσιμάδαι. Ἄγετε τυπογράφοι, παρασκευάζετε
τὰ πάμφωνα τῆς μνημοσύνης ὄργανα πρὸς ἑκδοσιν νεωτέρων
συγγραμμάτων ἐπωφελῶν. Ἄνδρες ὁμογενεῖς, ἐργάται τῆς
σοφίας, προσάγετε τὰ ἐν γωνίᾳ καὶ παραβύστῳ κείμενα

(α) Β', Μακκαβ. β', 13—15.

χειρόγραφα, ἵνα ἴδωσι τὸ φῶς. Τὰ καρποφόρα δράγματα τῆς ὑμετέρας φιλοπονίας μὴ μενέτωσαν ἐντὸς τῶν ἀσταχύων ἀτριβῇ καὶ ἄχρηστα· τρεφέτωσαν καὶ ταῦτα τὸ πανελλήνιον τὴν ἀδάπανον τροφήν. Συνάχῃτε πλοῖα, ναυλοῦσθε, εὐπλοεῖτε, μεταφέρετε εἰς τὴν Ἑλλάδα μὴ φόρτον ἐμπορικὸν, μὴ πλοῦτον κερδῶν, μὴ χρυσίον καὶ ἀργύριον φθαρτὸν, ἀλλὰ τὰ δῶρα τῆς ἀγνῆς καὶ ἀμαράντου σοφίας, τὸν θησαυρὸν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Δέχεσθε οἱ κατὰ τόπους τῆς Ἑλλάδος καταστάντες ἐπίτροποι, καὶ διανέμετε μὴ μόνον εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πόλιν, ἀλλὰ πρὸς πάντας καὶ πανταχοῦ, εἰς βιβλιοθήκας, εἰς σχολεῖα, εἰς διδασκάλους, εἰς μαθητὰς, εἰς ἐγγράμματους πολίτας, πλουσίους τε καὶ πένητας. „Καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς“ (α). Δωρεὰν διανέμουσιν ἅς ἔλαβον παρὰ Θεοῦ δωρεὰς οἱ ἀοίδιμοι Ζωσιμάδαι, καὶ δωρεὰν ἄδολον καὶ ἀκραιφνῇ καὶ γνησίαν Ἑλληνικὴν καὶ ἀξίαν αὐτῶν τε τῶν δωρητῶν καὶ τῶν δωροδόχων. Ἀπὸ τοῦ 1796 μέχρι χθὲς καὶ πρῶην, ὡς ὑετοῦ πρωῒμου καὶ οψίμου σταγόνες, ὡς ψεκάδες εὐλογίας, ὠμβρίζον κατὰ καιροὺς πεμπόμενα πρὸς τοὺς Ἕλληνας τὰ ψυχοτρέφα δῶρα τῆς Ζωσιμαίας φιλαδελφίας. Καὶ αὐτὸ τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ μείναντος, ὡς ἀντιπροσώπου τῆς προαπελθούσης ἀδελφότητος, Νικολάου, ἐστεφανώθη ἐνταῦθα ἐν Ἀθήναις διὰ τῆς λαμπρᾶς καὶ πλουσίας ἐκδόσεως τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Οὕτως ὁ πένταθλος καὶ πολύδωρος τῶν Ζωσιμάδων βίος „διῆλθεν εὐεργετῶν.“

(α) Ἡσαΐ· νέ, 1.

§. ζ.

Εἶδαμεν εἰς τὸ πρῶτον τοῦ λόγου μέρος, ὡς ἐν σκιαγραφίᾳ, ποῖαί τινες ἦσαν αἱ Ζωσιμαῖαι εὐεργεσίαι. Ἰδωμεν ἤδη καὶ εἰς τὸ δεύτερον, πόσον ἦσαν εὐάρεστοι τῷ Θεῷ.

§. η'.

„Διῆλθεν εὐεγετῶν“· Θυσίαν ἁγίαν, δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ, ἀπαιτεῖ τὴν εὐποιάν ἡ Θεία ἐντολή. Καὶ τοιαύτην προσήνεγκαν οἱ ἀοίδιμοι Ζωσιμάδαι. „Χριστοῦ εὐωδία ἐσμέν οἱ πιστοί“, κατὰ τὸν Θεῖον Ἀπόστολον (β), καὶ τὰς πνευματικὰς λοιπὸν τῆς εὐποιᾶς προσφοράς ὀφείλομεν προσφέρειν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας τῷ Θεῷ. Μαρία, ἡ τοῦ Λαζάρου ἀδελφὴ, εὐγνωμονοῦσα πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ τὴν ἀνάστασιν. „προσήνεγκεν αὐτῷ πολύτιμον μύρον, μικρὸν χαριστήριον. „Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς, πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ—καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου—· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου (β). Πρὸς το μύρον, ἀγαπητοί, παραβάλλουσιν οἱ Θεῖοι πατέρες τῆς ἐλεημοσύνης καὶ ἀγαθοεργίας τὴν ἀρετὴν, καὶ πρὸς τὰς ἁγίας μυροφόρους, τὰς εὐεργετικὰς τῶν φιλαδέλφων ψυχάς. Ἐξέστω λοιπὸν ἵνα καὶ τὴν φιλόχριστον τῶν Ζωσιμάδων προαίρεσιν παραβάλωμεν, κατὰ τινὰς περιστάσεις, ὡς μιμήτριαν τῆς τὴν ἀγαπῆν μερίδα ἀναφαίρετον ἐκλεξαμένης

(α) Β'. Κορ. β'. 15.

(β) Ἰωάν. ιβ'. 3. Ματθ. κς'. 7.

Μαρίας, τῆς τοῦ Λαζάρου ἀδελφῆς. Δύω δὲ μόνον περιστατικά σημειοῦμεν ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ σεπτῆς ἐκείνης μυραλοιφίας. Πρῶτον, ὅτι ἡ Μαρία ἤλειψε „τοὺς πόδας καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεανθρώπου, μύρω πολυτίμῳ καὶ πιστικῷ (ἀδόλῳ δηλονότι καὶ μετὰ πίστεως παρσκευασμένῳ, κατὰ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον), ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου“· καὶ δεύτερον, ὅτι προσέφερε τὸ χάρισμα τοῦ μύρου ἡ ἀποστολικὴ μαθήτρια κατὰ πρῶτον, ὡς δείγμα εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ. Πρὸς τὰ δύο ταῦτα περιστατικὰ θεωρούμεναι καὶ αἱ Ζωσιμαῖαι εὐεργεσίαι φαίνονται ὅτι ἦσαν εὐάρεστοι τῷ Θεῷ, πρῶτον ὡς ἐκ τῆς ἀξίας, καὶ δεύτερον, ὡς ἐκ τοῦ τέλους.

§. 2'.

Καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἀποδείκνυται ἐκ τῶν ἰδιωμάτων ἐκείνου τοῦ μύρου. Μερίζοντες καὶ οἱ φιλόχριστοι Ζωσιμάδαι τὸ εὐῶδες χρίσμα τῆς εὐποιΐας, τὸ μὲν πρὸς σωματικὰς ἀγαθοεργίας, ὡς τὸ μύρον τὸ χεόμενον εἰς τοὺς πόδας, τὸ δὲ πρὸς πνευματικὰς, ὡς τὸ κενούμενον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Κυρίου, προσέφερον αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν παρόμοιον πρὸς τὸ τῆς Μαρίας. Βαρύτιμον ὑπῆρχεν ἐκεῖνο τὸ μύρον· πολύτιμοι καὶ τῶν Ζωσιμάδων αἱ ἀγαθοεργίαι διὰ τὴν ἐνάρετον, μετ' ἧς αὐτὰς προσέφερον, διαΐεσιν, καὶ πρώτιστα καὶ μάλιστα διὰ τὴν μετριοφροσύνην. Ἄτυφοι καὶ ταπεινοὶ προσπίπτοντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ κοινοῦ Δεσπότης τῶν ὅλων, εὐχαρίστουν μετὰ δακρύων, διότι ἠξιώθησαν γενέσθαι ταμίαι καὶ διανομεῖς τῶν οὐρανίων αὐτοῦ δωρεῶν, λέγοντες πρὸς ἑαυτὸν

ἕκαστος „Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι“; καὶ, „Τί γὰρ ἔχω ὃ οὐκ ἔλαβον“; (α). Λιπαρὸν καὶ λεῖον ὑπῆρχε τὸ μύρον· ἱλαροὶ καὶ φαιδροὶ διένεμον καὶ οἱ Ζωσιμάδαι τὰς λιπαρὰς αὐτῶν χάριτας, καὶ μήτ' ἐκ λύπης μήτ' ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ καὶ προλαμβάνοντες τὰς αἰτήσεις· διὸ καὶ ἠγαπῶντο παρὰ τοῦ Κυρίου. „Ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός“ (β). Πιστικὸν ὑπῆρχε τὸ μύρον. ἄδολον καὶ καθαρὰν, καὶ πάσης ἀρπαγῆς καὶ ἀδικίας ἄμικτον προσήνεγκαν καὶ αὐτοὶ τὴν θυσίαν τῶν ἀγαθουργιῶν. Δὲν διέκοπτον τὰς εὐλογίας τῶν εὐεργετουμένων οἱ στεναγμοὶ τῶν ἠδικημένων· οὐδ' ἀντήχουν τὰ δικαστήρια ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν Ζωσιμάδων, ἀντιφωνοῦντα πρὸς τὰς ὑπὲρ αὐτῶν τῆς ἐκκλησίας εὐχάς. Ἀλλ' ἐτίμων τὸν Κύριον ἀπὸ δικαίων πόνων προσφέροντες οὐχὶ τοῦ Κάϊν, ἀλλὰ τοῦ Ἀβελ ὀλοκαυτώματα. ἐφ' οἷς ἐπεῖδε κύριος, καὶ ὡσφράνθη ὁσμὴν εὐωδίας.“ Καὶ αὕτη ἡ λιτότης τῆς ἀπερίττου ζωῆς αὐτῶν ὁμοίαζε τὴν ὑπόπικρον γεῦσιν τοῦ ριζίου καὶ φυτοῦ τῆς ἀρωματικῆς νάρδου, ἐξ ἧς ἡ μυρεψικὴ κατεσκευάσεν ἐκεῖνο τὸ βασιλικώτατον μύρον. Ἄν εἶχον ἄλλοι τὸν πλοῦτον τῶν Ζωσιμάδων, ἔμελλον αὐτὸν αὐτοὶ πρῶτα τοῦλάχιστον ἀπολαύειν πρὸς ἰδίαν εὐπάθειαν καὶ τρυφήν. Ἀλλ' οὗτοι οἱ μακαρίται δὲν μετεχειρίζοντο δι' ἑαυτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων, εἰ μὴ μόνον τὰ πρὸς αὐτάρκειαν ἀναγκαῖα. Καὶ οὐτ' εἰς γάμου κοινωνίαν ἤλθον, οὔτε τέκνων ἐγένοντο γεννήτορες, διότι νυμφευθέντες ἐκ συμφώνου τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, υἱοθέτησαν ὅλους τοὺς ὀρφανοὺς καὶ πτωχοὺς παῖδας τῶν ὁμογενῶν, ὧν ἐφρόντιζον τῆς ἀνατροφῆς. Ὅθεν

(α) Ψαλμ. ριε' 12. — Ῥωμ. ια', 13.

(β) Β'. Κορ. v', 7.

οὐδ' οἴκους εἶχον ὑψώρους, οὔτε κατ' οἶκον πολυτελείας, οὔτε πρὸς τὰ ἐκτὸς φαντασίας, οὔτε πληθὺν ἀνδραπόδων καὶ τετραπόδων, οὔτε φλεγμαινούσας τραπέζας καὶ πλατυγαστορας ἀπολαύσεις, „καταλύοντες ἕνεκεν βρώματος τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ“ (α), οὔτε χώρας καὶ γαίας μακρὰς, ἐπικαλούμενοι καὶ στηλογραφοῦντες ἐπ' αὐτῶν τὰ ὀνόματα αὐτῶν“ (β) ἀλλὰ καὶ τοὶ πόλεις μεγάλας οἰκοῦντες, οἱ μὲν τὴν Μόσχαν, οἱ δὲ τὴν Νίζναν, διηγόν ἀφελεῖς καὶ μέτριοι καὶ ἀπέριττοι· ὥστε, ὅστις ἔβλεπε τὰς κατοικίας καὶ τὴν ἄλλην διαγωγὴν τῆς περικλεοῦς τῶν Ζωσιμάδων ἀδελφότητος ἔμελλεν ἀπορεῖν, πῶς, ἐν ᾧ ἔβαλλε πλεῖον πάντων τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τῆς φιλαδελφίας, ἔπειτα ἔζη βίον, τρόπον τινά, παρόμοιον τῆς πτωχῆς ἐκείνης χήρας, ἥτις ἔβαλε λεπτὰ δύο (γ).

§. ι'.

Πάλιν ἀπὸ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου τῆς Μαρίας „ἐπληρώθη ἅπασα ἡ οἰκία“· καὶ ἐκ τῆς εὐώδους τῶν Θεοφιλῶν Ζωσιμάδων εὐεργεσίας ἐπληρώθη πᾶσα ἡ Ἐκκλησία. Ναὶ ἀγαπητοί, εἰς πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ὀρθοδόξων διηλθον αἱ Ζωσιμαϊκαὶ ἀγαθοεργίαι. Δὲν ὑπάρχει ἐπισκοπὴ, ὅπου δὲν εὐρίσκοντα τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθέντα ψυχωφελέστατα Κυριακοδρόμια τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ Ἀποστόλων. Δὲν ὑπάρχει πόλις, ὅπου δὲν ἐφάνη ἡ ἐκδοσις τῆς Θείας Γραφῆς καὶ ἡ

(α) Ῥωμ. ιδ', 20.

(β) Ψαλμ. μή. 11.

(γ) Μαρκ. ιβ', 42.

Φιλόθεος Ἀδολεσχία. Δέν ὑπάρχει Σχολεῖον Ἑλληνικόν, τὸ ὁποῖον δέν στολίζουσιν οἱ τόμοι τῆς πολυμαθοῦς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης. Παραλείπομεν τῶν ἄλλων τῶν δωροφορηθέντων βιβλίων τὰ πολυάριθμα εἶδη. Καὶ εἰς μοναστήρια καὶ εἰς ἱεροὺς ναοὺς κατὰ τόπους δείκνυνται τῶν Ζωσιμάδων ἀφιερώματα. Ἀπὸ τοῦ Σινᾶ καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ ἄχρι καὶ αὐτῶν τῶν τῆς Ἑλλάδος ἐσχατιῶν, καὶ ἀπὸ Βορρᾶ μέχρι καὶ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, ὅπου ὑπάρχουσιν ὁρθόδοξοι ὁμογενῶν ἐκκλησίαι, φαίνονται καὶ τῆς Ζωσιμαίας ἀδελφότητος ἢ βιβλία, ἢ ἄλλα ἀναθήματα. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Σχολεῖον τῶν Ἰωαννίνων, οὗτινος ἦσαν μάλιστα κηδεμόνες καὶ φροντισταί, πολλὴν ἔφερεν εἰς τὸ γένος καρποφορίαν, δι' οὗς ἐξέπεμψε πολλοῦ τῆς Ἑλλάδος διδασκάλους πεπαιδευμένους· ἀλλὰ καὶ τῶν διαδιδομένων εἰς τοὺς πένητας εὐεργετημάτων πολλοὶ κατὰ καιροὺς εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην παρατυγχάνοντες ξένοι, ἢ μετέσχον καὶ αὐτοί, ἢ τὴν γνῶσιν λαβόντες ἀπῆλθον, κηρύττοντες μακρὰν τὴν φιλαδελφίαν τῶν φιλοχρίστων Ζωσιμάδων. Ὡστε, ἂν ἡ τὴν οἰκίαν ἅπασαν εὐωδιάσασα πανάχραντος καὶ ἡψηλὴ τῆς Μαρίας μυραλοιφία ἔλαβεν ἐξαίρετον γέρας ὑπὸ τοῦ Θεανθρώπου ἵνα λαληθῇ, „ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς“ (α), ἀλλὰ καὶ τῶν φιλοχρίστων Ζωσιμάδων ἡ τὴν ἐκκλησίαν ἅπασαν εὐωδίας ἀναπλήσασα προσφορὰ δέν ἔμεινε θεόθεν ἀβράβευτος· διότι καὶ αὕτη (καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος περὶ τῆς εἰς θεὸν πίστεως τῶν Θεσσαλονικέων) „ἐν παντὶ τόπῳ ἐξελήλυθεν“ (β), εἰς μνημόσυνον αὐτῶν.

(α) Ματθ. κς', 13.

(β) Α'. Θεσσαλ. α', 8.

§. ια'.

Τελευταῖον, ἡ ἀγία τοῦ Λαζάρου ἀδελφή προσέφερε τὸ μύρον σημεῖον εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ἡ Ζωσιμαία ἀδελφότης εὐηργέτει καθυπηρετοῦσα τῇ αἰωνίῳ βουλῇ τοῦ Ὑψίστου πρὸς ἀνάστασιν τῶν πεπτωκότων ὁμογενῶν ἀδελφῶν· καὶ τοῦτο εἶπομεν σκοπιμώτατον τέλος, ὅθεν φαίνονται αἱ τῶν ἀνδρῶν ἀγαθοεργίαι εὐάρεστοι γενόμεναι τῷ Θεῷ. Ὁ αἰώνιος Παντοκράτωρ, ὁ κατέχων τὸ πᾶν καὶ τὸν γύρον τῆς γῆς, καὶ φυτεύων καὶ ἐκριζῶν καὶ οἰκίας καὶ ἔθνη καὶ βασιλείας, ὁ καθαιρῶν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ἀνυψῶν τοὺς ταπεινοὺς, εἶχε προωρισμένην καὶ τοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ ταπεινωθέντος ἐλληνικοῦ γένους τὴν ἀνάστασιν. καὶ ταύτης τὰ θεμέλια κατέβαλεν ἔτι πόρρωθεν. Ἐξελίβεν ὁ Φαραὼ τὸ ἔθνος τῶν Ἑβραίων παντοιοτρόπως, σπουδάζων τὴν ὀλιγόστευσιν καὶ ταπείνωσιν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ φοβερώτατον καὶ ὠμότατον τῆς καταδυναστείας αὐτοῦ μέσον ὑπῆρξεν ἡ ἐπίνοια, τὴν ὁποίαν ἐσοφίσθη πρὸς ἐξολόθρευσιν παντὸς ἀρσενικοῦ βρέφους τῶν Ἑβραίων. Ὅθεν καὶ διέταξε τὰς μαίας τῆς Αἰγύπτου λέγων „Ὅταν μαιοῦσθε τὰς Ἑβραίας, ἐὰν ἄρσεν ᾖ, ἀποκτείνατε αὐτό“ (α). Τοιοῦτός τις κίνδυνος περιέσχε καὶ τοὺς ὀρθοδόξους Ἑλληνας μετὰ τὴν ἄλωσιν. Ἠθέλησε καὶ ὁ κατακτητὴς ἀποπνίξαι πᾶν ἀρρενωπὸν καὶ γενναῖον φρόνημα τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸ τοῦ νοοῦ ἐμβριθεῖς περὶ τὰς πράξεις καὶ ἀνδρικόν, καὶ τὸ ῥωμαλέον καὶ καρτερικὸν καὶ φερέπονον ἐν ταῖς συμφοραῖς, το ὁποῖον αὐξάνεται καὶ τρέφεται ὑπὸ τῆς σώφρονος παιδείας καὶ τῆς

(α) Ἐξόδ. α', 16.

εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως. Διὰ τοῦτο κατετρέχοντο καὶ αἱ Ἐκκλησίαι καὶ τὰ Σχολεῖα τῶν ὀρθοδόξων. Ἄλλ' ἡ πανάγαθος Πρόνοια, καθὼς ἐφώτιζε τὰς μαίας καὶ ἐξωγόνουν κρυφίως τὰ ἄρσενά τῶν Ἑβραίων, ὡσαύτως διέταξε καὶ ψυχὰς, εὐσεβεῖς καὶ φιλοθεούς, καὶ ταύτας οὐκ Αἰγυπτίας ἀλλ' ὁμογενεῖς καὶ ὁμόφρονες, αἵτινες ἐν ταπειναῖς Ἐκκλησίαις καὶ ἀπωκισμένοις Μοναστηρίοις, καὶ ἐν Σχολαῖς μικραῖς καὶ πενιχραῖς, διὰ τῆς ἱερᾶς διδασκαλίας ἐμαίεον εἰς ζωὴν τὰ πάτρια τῶν αἰχμαλώτων Ἑλλήνων φρονήματα. Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους τόπους ἐλληνικοὺς, ὅσους κατεῖχον μέχρι τινὸς ἄλλαι τινὲς ἑτεροδόξων χριστιανῶν δυναστεῖαι, ὡς εἰς νήσους τινὰς τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν τοῦ Πελοποῦ, καὶ εἰς ὄρη δέ τινα τῆς Ἑλλάδος ἀδούλωτα διακαρτερήσαντα, οἷον τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Μάνης καὶ τῶν Σφακίων, εὐρίσκοντο τοιαῦται μαιεύτριαι ζωογονοῦσαι τὴν πάτριον τῶν ἐλληνικῶν φρονημάτων διαδοχὴν. Καὶ κατ' αὐτὴν δὲ τὴν δυτικωτέραν Εὐρώπην ἐφάνησαν τοιαῦται μαῖαι τῶν καταφευγόντων ὀρθοδόξων Ἑλλήνων ἡπιόδωροι κουροτρόφοι. Εἰς τὴν Ἑνετίαν ὁ Κερκυραῖος Θωμᾶς ὁ Φλαγγῖνος συνέστησεν ἰδίᾳ δαπάνῃ τὸ Φλαγγινιανὸν φροντιστήριον εἰς ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἄλλο πάλιν ὅμοιον ἐν Παταβίᾳ, τὸ Κωττουνιανὸν, ὁ ἐκ Βερόροιας Ἰωάννης ὁ Κωττούνιος, καὶ τρίτον αὐτοῦ πάλιν, τὸ Κύπριον, ὁ Κύπριος Πέτρος· καὶ εἰς ταῦτα λοιπὸν ἐμαιεύοντο ζωογονούμεναι ψυχαὶ ἐλληνικαί. Εἰ δέ τινες ὑπὸ τοῦ ψυχοφθόρου δαίμονος ἐν τῇ μαιουσθῇ συνεπνίγοντο, ἀλλ' ὅμως ἐν τοῖς σωζομένοις ἐτελεῖτο ἡ βουλὴ τοῦ Ὑψίστου. Προϊόντος τοῦ χρόνου ἐκρατύνοντο καὶ αἱ μαῖαι εἰς τὴν δεδουλωμένην Ἑλλάδα, καὶ οἱ γνήσιοι υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἠΰξανον ἀδρούμενοι, καὶ ἐπληθύνοντο. „Εὖ δὲ ἐποίει ὁ Θεὸς ταῖς μαίαις καὶ ἐποίησαν ἑαυταῖς

οἰκίας“ (α). Ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς καὶ τὰ σχολεῖα καὶ οἱ ναοὶ τελειότερον συνεπήγγυντο, καὶ ἡ ταῦτα συνέχουσα καὶ συγκρατοῦσα, καὶ ὅλον τὸ γένος ὡς ἄλλη Κιβωτὸς διασώζουσα, μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἵσχυεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἐκρατύνετο. Καὶ Πατριάρχαι ἀοίδιμοι καὶ Ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἡ ἐκ τῶν ἀειμνήστων καὶ σοφῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, Παναγιωτάκη (τοῦ εἴτε κατὰ γένος, εἴτε κατ’ ἐπιγαμίαν Μουρούζη) καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ἀρξαμένη γενεὰ τῶν μεγάλων Διερμηνευτῶν καὶ Ἡγεμόνων, ὑπερασπίζοντο γενναιότερον τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον πρόοδον τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ διδασκαλείων· καὶ ἡ Ἐξουσία κατὰ καιροὺς ἀπέβαινε μᾶλλον ἀνεκτικὴ καὶ ἡπιωτέρα.

§. ιβ’.

Ἄλλ’ ἤδη προσεγγιζούσης τῆς δεκάτης ἐννάτης ἐκατονταετηρίδος ἡ Θεία δύναμις τάχει ἀνυπερβλήτῳ καὶ ἀφάτῳ ἐλέει, ὡς ἀκτὶς ἡλιακοῦ φωτός, εἰς τὸ γένος τὸ Ἑλληνικὸν ἐπιλάμψασα, ἀνέπλησε τὸ πᾶν σωτηρίου σπέρματος φιλομαθείας δραστηκωτάτης. Τότε καὶ Ἐκκλησίαι λαμπρότεραι ἀνεγείροντο, καὶ Σχολαὶ τελειότεραι ἐπληθύνοντο, καὶ νέοι σπουδασταὶ μετέφερον καὶ ἄλλας ἐπιστήμας ἐκ τῆς Εὐρώπης, καὶ οἱ Ἕλληνες ἀνύψουν ὄμματα καὶ κεφαλὴν εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ αὐτοὶ οἱ ὀρεσίτροφοι υἱοὶ τῆς εὐσεβοῦς ἐλευθερίας ἐπεσκόπουν ἐκ τῶν βράχων ἄνωθεν μετέωροι καὶ προσεκτικοί. Καθὼς εἰς τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπαλλαγὴν τῶν υἱῶν

(α) Εξέδ. α’, 20. 21.

Ἰσραὴλ εἶχεν ἡ Πρόνοια τοὺς Ζοροβάβελ, τοὺς Ἑσδρας, τοὺς Νεεμίας, τοὺς Μακκαβαίους τετηρημένους, οὕτως εἶχε προ-
 παρεσκευασμένους καὶ τοὺς βοηθοὺς τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ
 νέου Ἰσραὴλ. Ἐκ τούτων ἦσαν προωρισμένοι καὶ οἱ αἰόδιμοι
 Ζωσιμάδαι. „Ἐπάνω πέντε πόλεων“, καὶ „Ἐπάνω
 δέκα πόλεων“ κατέστησεν ὁ Κύριος ἐκείνους τοὺς δούλους,
 τοὺς πενταπλασίως καὶ δεκαπλασίως τὸ πιστευθὲν ἀργύριον
 πολλαπλασιάσαντας (α). Καὶ τὴν ἐν εὐεργεσίαις τὸ τοῦ πλού-
 του τάλαντον πληθύνουσιν Ζωσιμαίαν ἀδελφότητα κατέστησεν
 ὡσαύτως ἐπὶ πόλεων πολλῶν, ἐφ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος, συν-
 εργοῦσαν, μεταξὺ τῶν πρώτων, καὶ μακρόθεν εἰς ἀνάστασιν
 τοῦ γένους τῶν ἀδελφῶν. Ἐκκλησίαι καὶ Σχολαὶ ἐμαίεον
 πληθύνουσαι καὶ κρατύνουσαι τοὺς υἱοὺς τοῦ νέου Ἰσραὴλ·
 ταῦτα λοιπὸν πρώτιστα καὶ κράτιστα συνοικοδομοῦσι καὶ οἱ
 τὴν ἐλευθερίῳσιν αὐτῶν ἐπισπεύδοντες Ζωσιμάδαι. Εἶχον δέ
 συνεργάτας καὶ γενναίους ἄνδρας καὶ μεγαλοφυεῖς, τοὺς σοφω-
 τάτους τῶν Ἑλλήνων, καὶ μάλιστα τοὺς δύο κατ' ἡμᾶς με-
 γάλους φωστῆρας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, τοὺς
 ἀειμνήστους διδασκάλους τῆς ἐλληνικῆς ὀρθοδοξίας καὶ
 σοφίας, τὸν Εὐγένιον καὶ τὸν Θεοτόκην. Τούτων λοιπὸν τὰ
 ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα πολλαπλα-
 σιάζουσιν οἱ Ζωσιμάδαι εἰς πολλάς χιλιάδας διὰ τοῦ τύπου.
 Εἰς δέ τὸν ἐν Παρισίοις ἐπὶ πολυμαθεστάτῃ φιλολογίᾳ περι-
 κλεῖ καὶ φιλόπατρυν Κοραῖν παραδίδουσι τὴν ἔκδοσιν τῆς
 Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης. Καὶ πέμπουσι κατὰ καιροὺς ἀπά-
 σας τὰς ἐκτυπούμενας βίβλους, μυριάδας ὅπλων φωτὸς, εἰς
 τοὺς ἀνεγειρομένους Ἑλληνας. Ἐξήστραψε τέλος ὁ πᾶσαν τὴν

(α) Λουκ. ιβ', 16. 18.

Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν συνταράξας, καὶ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην μέ-
τέωρον ἀναστήσας ἑλληνικὸς ἀγὼν, ὁ πολυχρόνιος ἄμα καὶ
πολυώδυνος. Ἄλλ' ἡ καρδία τῶν Ζωσιμάδων δὲν ἀπελπίζεται,
διότι παρωμοίαζε τὴν ἐπὶ τῆς πέτρας τετραμελιωμένην ἐκείνην
οἰκίαν, ἣν οὔτε βία καταιγίδων σφοδρῶν, οὔτε λάβρος ἐκ
νεφῶν καταρρήγνυμενος ὑετός, οὔτε χαράδραι καὶ χεῖμαρροι
προσαράσσοντες δύνανται κλονῆσαι καὶ κατασεῖσαι. Δύω
μόνον ἐκ τῆς Πεντάδος ἀπέμειναν (τῶν ἄλλων τριῶν ἀδελφῶν
πολὺ πρὸ τοῦ ἀγῶνος πρὸς Κύριον μεταστάντων (α)), ὁ Ζώης
εἰς τὴν Μόσχαν, καὶ ὁ Νικόλαος εἰς τὴν Νίζναν. Ἀλλὰ καὶ
οἱ δύο κατὰ τὴν τρικυμίαν ἐκείνην ὀξέως, ὥς οἱ λεγόμενοι
τῶν Διοσκούρων ἀστέρες, ἐπιφαινόμενοι, ἐνήργουν συντόνως
πάλιν, κατὰ τὸν πέντε, προστιθέντες πρὸς τὸν οἰκεῖον καὶ ὃν
ἐκληρονόμησαν ζῆλον τῶν ἀδελφῶν. Πολλὰς χιλιάδας χρη-
μάτων εἰσέφερον εἰς τὸν ἀείμνηστον τοῦ φοβεροῦ ἀγῶνος

(α) Ὁ Θεοδοσίος ἐτελεύτησε τῷ 1793, (τότε καὶ ἤρξαντο τὰ πρῶ-
τον εὐεργετεῖν). Ὁ Ἀναστάσιος τῷ 1805. Ὁ Μιχαὴλ τῷ 1809.
Ὁ Ζώης τῷ 1827 περὶ τὸν Σεπτέμβριον. Ὁ δὲ, τέλος Νικόλαος τῷ
1842. Φεβρουαρίου 14. Πολὺ πρὶν ἄρξωνται τῶν εὐεργεσιῶν ἐτελεύτησεν
ὁ πρωτότοκος Ἰωάννης περὶ τὸ 1786, ἐν Νίζνῃ τῆς Ῥωσσίας, ἄγαμος
καὶ αὐτός, καὶ συνέμπορος, καὶ ὁμότροπος τῶν ἀδελφῶν, καὶ διὰ τὴν
ἀρετὴν μάλιστα τιμώμενος ὑπ' αὐτῶν. Ὅθεν εἰς τούτου μνημόσυνον
καὶ τὴν ἐν Νίζνῃ Ἐκκλησίαν καθιέρωσαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου
τοῦ Προδρόμου. Εἶχον δὲ καὶ τρεῖς ἀδελφὰς ἐν Ἰωαννίνοις, ὧν ἀξιο-
μνημόνευτος μάλιστα ἡ Ζωή, ἥτις, ἐπ' ὀλίγον ζήτηντος τοῦ πρώτου
ἀνδρὸς αὐτῆς, ἀφιέρωσε καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν ἄλλων δύο τὴν ἐκ τοῦ
προτελευτήσαντος ἀδελφοῦ Θεοδοσίου καταληφθεῖσαν εἰς αὐτὰς κληρο-
δοσίαν εἰς τὸ Σχολεῖον καὶ τὰς Ἐκκλησίας τῆς πατρίδος, καὶ διέμεινε
μέχρι τέλους ἀληθῶς ἔκτυπον τῆς χήρας τοῦ Ἀποστόλου (Α'. Τιμ. ε', 10)
„ἐπακολουθεῖσα παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ“ καὶ ἐπιστατοῦσα εἰς τὰ ἐνδύματα
τῶν πτωχῶν καὶ τοὺς ἄλλας τὰς εἰς τὰς παρθέτους ἐλεημοσύνας τῶν
ἀδελφῶν.

πρώτατον· καὶ ἄλλας πάλιν ἐφεξῆς, ἥδη λωφίσαντος τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ τοῦ αἰοιδίου Κυβερνήτου, τοῦ Εἰρηνάρχου καὶ προπομποῦ τῶν σκήπτρων τῆς βασιλείας· καὶ βιβλίων δὲ καὶ τότε πάλιν πλῆθος μέγα καὶ πολὺ, τῶν μὲν εἰς σύστασιν βιβλιοθήκης, τὰ δὲ καὶ πρὸς τὸ διανέμεσθαι δωρεὰν ἐπὶ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος. Ἐφεξῆς δὲ, τέλος, προσετέθη καὶ τὸ νομισματικὸν τιμαλφέστατον ταμεῖον μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς τραπεζῆς χρημάτων, ὡς καλὴ κορωνὶς στεφανοῦσα τὸ τέλος καὶ τῶν δωρεῶν καὶ τοῦ μετὰ σώματος βίου τῆς Ζωσιμογενοῦς καὶ ἀειζώου ἀδελφότητος. Καθὼς ὁ φωστὴρ τῆς ἡμέρας καταβαίνων πρὸς τὴν δύσιν ἡρέμα καὶ μεγαλοπρεπῶς, πυραυγῆς ἀστράπτει καὶ μέγας διὰ τῶν πορφυρωπῶν ἀτμίδων, οὕτω καὶ ὁ φωτοφόρος δίσκος τῆς μεγαλοδωρίας τῶν Ζωσιμάδων ἐξεπύρσευε μεγαλοπρεπέστατα, προσεγγίζων εἰς τοῦ βίου τὰς δυσμὰς. Ἐπεὶ κατὰ τὸ 1827 ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ ὁ αἰοιδίμος Ζώης, ἀφ' οὗ ἴδε καὶ μακρόθεν τῆς ἀναστάσεως ἥδη μερίδος τῶν ἀδελφῶν τὴν βεβαίωσιν. Εἰς δὲ τὸν Νικόλαον ἀπέκειτο μακρόθεν ἰδεῖν καὶ βασιλεύουσιν τὴν πατρίδα. Καὶ ἴδε, καὶ ἐχάρη δι' ὅλης ὀκταετίας, καὶ οὕτως ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τελευταῖος τοῦ πενταδικοῦ τῶν Ζωσιμάδων χοροῦ, ὅστις μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς διῆλθεν εὐεργετῶν.

§. ιγ'.

Διῆλθε!—διέβη καὶ διήνυσεν ἥδη ἡ Ζώσιμος ἀδελφότης τὸν πρόσκαιρον βίον, ὃν εἶχεν ὅλον καθερωμένον εἰς ἀγαθοεργίας ὑπὲρ τῆς φίλης πατρίδος, θαυμαστὸν φιλογενείας φανεῖσα παράδειγμα, καὶ σπανιώτατον μεταξὺ πάντων τῶν χριστιανικῶν τῆς Οἰκουμένης ἐθνῶν. Ἀλλ' ἔδη, τέλος, ἐπαύσατο καὶ

ζῶσα καὶ ἀγαθοεργοῦσα. Ἡ δωδεκάκρουνος καλλιρόη τῶν χαρίτων ἀπέσβη πλέον καὶ ἐξηράνθη. Ἔδυσε νῆδη ἡ πεντάστερος τῆς Ζωσιμαίας ἀδελφότητος φαῦσις· οὐδ' ἐπιχέει τὰς εὐεργετικάς αὐτῆς καὶ φεγγοβόλους ἐπιρροάς εἰς ἣν ἡγάπα καὶ λίαν ἐπόθει πατρίδα! ὦ, ποσάκις ἐπεθύμησαν ἔτι ζῶντες οἱ ἀείμνηστοι καὶ αὐτοῖς ἰδεῖν ὀφθαλμοῖς καὶ τὸ πάτριον πάλιν ἔδαφος καὶ τῆς νῆδη ἐλευθέρας Ἑλλάδος τὰ καλὰ, εἰς ἃ τοσοῦτον συνήργησαν! Ἦθελον, πάντως Ἦθελον ἰδεῖν τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν, τὰς νήσους, τοὺς κόλπους, τὰ ὄρη, τὰς κοιλάδας, τὰς πεδιάδας, ὅπου μένουσι διηνεκῶς ἐντετυπωμένα καὶ τῆς θείας δυνάμεως τὰ θαυμασία, καὶ αἱ ἀριστεῖαι τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγωνισθέντων υἱῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἦθελον, πάντως Ἦθελον ἰδεῖν τὴν μεγάδοξον Πύλον, ὅπου τριῶν τῶν ἐν Εὐρώπῃ μεγίστων καὶ θεοφρουρήτων δυνάμεων οἱ ἀνίκητοι στόλοι περιέβαλψαν τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος, ἡδὴ πρὸ πολλοῦ ἐκ τοῦ μνήματος, ὡς ὁ Λάξαρς, θεοῦ φωνήσαντος, ἐξελθόντα, καὶ ἔλυσαν αὐτοῦ τὰς ἐκ τοῦ μακροῦ πολέμου πέδας καὶ κειρίας. „Λύσατε“ (εἶπε καὶ πρὸς τοὺς κραταιοὺς τούτους εὐεργέτας ἡ ζωαρχικὴ τοῦ παμβασιλέως φωνή). „Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν.“ Ἦθελον, πάντως Ἦθελον ἰδεῖν τῆς μετὰ θάμβους ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσης Ἑλληνικῆς βασιλείας τὸν θεοστήρικτον θρόνον, καὶ τὸν ἐπ' αὐτοῦ βασιλεύοντα ὀλβιώτατον πρῶτον ἄνακτα. Ἦθελον ἰδεῖν τοὺς εὐκλεεστάτους ἀριστεάς τῶν πεζομάχων καὶ ναυμάχων ἀγωνιστῶν, καὶ στρατὸν ἑλληνικόν, στήθη τῆς βασιλευούσης πατρίδος κατὰ τῶν πολεμίων ἀρράγεστερα τειχῶν. Ἦθελον ἰδεῖν ἐλευθέρας πολιτείας ἀρχὰς πολιτικάς, βουλευτήρια, δικαστήρια, αὐτὰ τὰ ὑπὲρ ὧν τοσοῦτον ἐκοπίασαν Ἑλληνικα

Σχολεῖα καὶ Γυμνάσια καὶ τὸ λαμπρὸν Πανεπιστήμιον. Ὡς μετὰ πόσης χαρᾶς καὶ τιμῆς ἔμελλον αὐτοὺς ἐλθόντας ὑποδέξασθαι καὶ ἀρχαὶ μετὰ τῶν ἀρχομένων, καὶ μάλιστα οἱ σοφοὶ Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι μετὰ τῆς πολυαρίθμου χορείας τῶν μαθητῶν, οἵτινες σήμερον ἐν ὅλῳ τῷ Κράτει φέρουσι τὸ σημεῖον τοῦ πένθους, καὶ εὖχονται ὑπὲρ τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως τῶν εὐεργετῶν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν καὶ μακρόθεν ἐγκαρδίως ἐπευξάμενοι καὶ προῖδόντες εἰς τὸ κάτοπτον τῆς θείας ἐλπίδος τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω πρόοδον καὶ βελτίωσιν τῶν καλῶν τῆς πατρίδος, ἐνύσταξαν, τέλος, καὶ ἐκοιμήθησαν τὸν ὕπνον τῶν δικαίων. Καὶ αἱ μὲν μακάριαι αὐτῶν ψυχαὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ Νυμφίου, κατὰ τὰς ἰσαρίθμους ἐκείνας τὰς πέντε φρονίμους παρθένους τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς, φέρουσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἀκοιμήτους καὶ φαιδράς, καὶ ἀειλαμπῶς καιομένας τῷ φωτὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τῷ ἐλαίῳ τῆς εὐποιΐας (α). Τὰ δὲ σώματα αὐτῶν „ὡς ὥριμος σῖτος, ὡς ἄλωνος θημυνία, συνεκομίσθησαν εἰς τοὺς φυσίζοους κόλπους τῆς μητρὸς ὅλων τῶν θνητῶν, ἐντίμως καὶ ὁσίως ταφέντα, καὶ τὴν τῆς ἐνδόξου ἀναστάσεως ἀνακλητήριον σάλπιγγα περιμένοντα· „τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη“, ἀλλὰ „καὶ τὸν ἔπαινον αὐτῶν ἐξαγγέλλει ἡ ἐκκλησία“ (β). Πανταχοῦ τῆς ὀρθοδοξίας ἀναπέμπονται πρὸς Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εὐχαὶ καὶ δεήσεις· καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν περιχόρεται πανταχοῦ, καὶ μάλιστα τῆς Ἑλλάδος. Ἡμέραι πρὸς ἡμέρας καὶ ἐνιαυτοὶ πρὸς ἐνιαυτοὺς ἀναγγέλλουσιν „ὁ χορὸς τῶν

(α) Ματθ. κε', 1—7.

(β) Σ. Σειρ, μδ', 14. 15.

Ζωσιμάδων διῆλθεν εὐεργετῶν.“ καὶ λαοὶ καὶ πόλεις ἀντιφωνοῦσι, „διῆλθεν εὐεργετῶν.“

§. ιδ'.

Τούτους αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἀγαπητοί, καὶ αὐτοὶ οἱ αἰόδιμοι εὐεργέται πρὸς ἡμᾶς ἐπαναλαμβάνουσι, φωνὴν σχεδὸν ἀφιέντες ἐκ τοῦ πλησίον, ἐξ αὐτῶν τῶν παρ' ἡμῖν εὐεργετημάτων, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀγαθοποιῖαν παρακαλοῦντες. Διέρχεσθε εὐεργετοῦντες.“ Ναί, χριστεπώνυμε τοῦ Κυρίου λαέ, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν διέρχεσθαι τὸν βίον ἀγαθοποιοῦντες ἀλλήλους, τὸ κατὰ δύναμιν ἕκαστος, κατὰ τὴν θεῖαν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλαδελφίας. Τοῦτον ἀδελφοὶ τὸν βραχὺν καὶ μάταιον βίον πάντες διερχόμεθα ὡς παροδῖται καὶ διαβάται, „Γενεὰ πορεύεται, καὶ γενεὰ ἔρχεται.“ Συνεχῆς τις ὁδὸς πρόκειται εἰς ἡμᾶς ἡ παροῦσα ζωὴ παρατεταμένη, καὶ διηρημένη κατ' ἡλικίας, ὡς ἂν εἰς σταθμούς· καὶ ἀρχὴ μὲν τῆς ὁδοιπορίας ἡ γέννησις, τέρμα δὲ τοῦ δρόμου ἡ τοῦ τάφου σκηνή. Ἐκεῖ, τέλος, καταντῶσιν ἅπαντες, οἱ μὲν πρωϊμότερον, οἱ δὲ κατόπιν καὶ ὀψιαίτερον, οἱ δὲ καὶ μετέπειτα, διελθόντες δι' ὅλων τῶν σταθμῶν. Διαφέρει δὲ τῶν ἄλλων ὁδῶν ἡ τοῦ βίου πορεία κατὰ τοῦτο μάλιστα· καὶ ὅτι, τὰς μὲν συνήθεις ὁδοὺς, ὅσαι φέρουσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δύναται τις καὶ ἅπαξ καὶ πολλάκις, καὶ γοργὰ καὶ ἄργα, καὶ ὅπως καὶ ὅταν θέλῃ βαδίσαι, καὶ μὴ βαδίσαι μηδόλως ὁ μὴ βουλόμενος. Ἀλλὰ τὸν δρόμον τοῦ βίου πᾶς ἄνθρωπος, ὅταν ἅπαξ περάσῃ τῶν μητρῶν ὠδίνων τὰς πύλας, ἀναγκάζεται ἔπειτα βαδίζειν συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως, προχωρῶν πρὸς τὸ τέλος ἀνεπίστροφος καὶ δρομαῖος. Βάδιζε,

λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ χρόνος, ὡς βαρὺς ἐπείκτης καὶ διώκτης, ἀδυσώπητος ἐφεστώς· καὶ ἡμέρα καὶ νύξ καὶ ὥρα πᾶσα σοβαρῶς ἐπαναλαμβάνει. Βάδιζε! ποῦ; πρὸς τὸν τάφον! Ἐκεῖ σέ περιμένει ἡ ἀπ' αἰῶνος στηλογραφηθεῖσα διαθήκη ἐκείνη τοῦ Αἰωνίου „θανάτῳ ἀποθανῇ! Ἐκεῖ παραδώσεις τὸν χοῦν εἰς τὸν χοῦν. Σὺ δὲ πρὸς τὸν ὑψιστον Δημιουργόν σου μεταχωρήσεις, τὸν Θεὸν τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς, οὗτινος ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς ἄνωθεν ἐπιβλέπει εἰς ὅλα τῆς ὁδοιπορίας σου τὰ διαβήματα καὶ τὰς πράξεις. „Αἱ ὁδοὶ ἡμῶν ἐναντίον αὐτοῦ διὰ παντός· οὐ κρυβήσονται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ ἅπαντα τὰ ἔργα ἡμῶν ὡς ὁ ἥλιος (φανερὰ) ἐνώπιον αὐτοῦ“ (α). Ἐπειδὴ λοιπὸν ὑπάρχει τοιαύτη καὶ ἀναγκαία καὶ ταχεῖα καὶ ἀνεπίστροφος ἡ τοῦ βίου ὁδοιπορία, μένει πλέον εἰς ἡμᾶς ἡ φροντίς, ἵνα πάντες βαδίζωμεν ἐτοιμαζόμενοι πρὸς τὴν μεγάλην ἐκείνην ἀποδημίαν. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη ἐτοιμασία, ὅταν ἐκπληρῶμεν τῆς πρὸς Θεὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης τὰ νενομοθετημένα χρέη. Βαδίζεις ἀδελφέ κατ' ὅλους τοὺς σταθμοὺς τῆς ζωῆς „ἐν ὁδῷ δικαίων“; ἔχεις λύχνον τοῖς ποσὶ σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις σου, τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ; κατευθύνεις καὶ κατορθοῖς τὴν ὁδόν σου καὶ νεώτερος καὶ ἕως γήρως καὶ πρεσβείου, στοιχῶν κατὰ τὰς ἐντολὰς τῆς Θείας δικαιοσύνης (β); τότε διέρχῃ εὐεργετῶν. καὶ ὅσῳ προχωρεῖς, τοσούτῳ μᾶλλον προκόπτεις εἰς τὸν διὰ τῆς εὐσεβείας ἁγιασμὸν καὶ καθαρισμόν. „Καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι“ (γ). Καὶ φθάνεις εἰς τὸ τέρμα

(α) Σ. Σειρ. ιζ', 15. 19.

(β) Ψαλ. α', 6. ριη', 9.

(γ) Ἀποκ. κβ', 11.

πλήρης ἀγαθῶν ἐλπίδων, ὡς ἐργάτης πιστός, ὅστις ὑπάγει πρὸς τὸν Δεσπότην ἀποληψόμενος τοῦ καμᾶτου τὸν μισθόν. Κληθεὶς εἰς τὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐπλήρωσας τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς σου, καὶ ἐπιστρέφεις εὐέλπιδες πρὸς αὐτόν. „Ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ὁ δὲ κακοποιῶν οὐκ ἔγνωκε τὸν Θεόν“ (α). Βαδίζεις πάλιν κατὰ τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς; καὶ περιπατεῖς, οὐ κατῶς σε κέκληκεν ὁ Κύριος, ἀλλ' ἐν ἀνομίαις ποικίλαις, ἀδικῶν καὶ τύπτων τοὺς συνδούλους; (β)· καὶ τότε διέρχῃ, καίτοι κακεργετῶν καὶ κακοποιῶν, ἀλλ' ὅμως διέρχῃ καὶ τότε, καὶ διαβαίνεις ταχέως, οὐδὲ γίνονται τὰ βήματά σου χρονιώτερα καὶ βραδύτερα δι' ὅσας συγχρόνως μετ' αὐτῶν συνεχίζεις πράξεις τῆς ἀδικίας. Καὶ τότε, βῆμα ταχύ! καὶ φθάνεις κακοδαίμων εἰς τὸ τέρμα, παρομοιάζων ἀπονεννημένον κατάδικον, ὅστις φέρων ἐπὶ τοῦ τραχήλου τὸ σχοινίον τῆς ἀγχόνης, ἀτακτεῖ καὶ ἀσχημονεῖ κατ' ὁδὸν, ἀπαγόμενος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης. Ἦδη, φέρ' εἰπεῖν, διαβαίνεις τῆς ἀνδρηρᾶς νεότητος τὸν σταθμὸν· πορεύεσαι ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν; καταχρᾶσαι τῆς ἡλικίας τὴν ἀκμὴν; ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ, πρὸς ὃν ὑπάγεις, Δημιουργοῦ σου, κράζων ὡς ὁ ἄθεος ἐκεῖνος τοῦ Ἰὼβ „Ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ· ὁδοὺς σου εἰδέναί οὐ βούλομαι“; (γ) πορεύου, καὶ καταβρύπου, καὶ ἀδίκει, διότι θέλεις, „Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ βρυπῶν βρυπασάτω ἔτι“ (δ)· ἀλλ' ὅμως — βάδιζε! Ἐφθασας ἤδη εἰς τὸν εὐπαγῆ τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας σταθμόν! πάλιν

(α) Γ. Ἰωάν. 11.

(β) Ματθ. κδ' 49.

(γ) Ἰώβ. να', 14.

(δ) Ἀποκάλ. κβ', 11.

ἐκτείνεις χεῖρας εἰς ἀνομίας“; καὶ ἐφ’ ὅσον μακρύνεις τὴν πορείαν συμμακρύνεις καὶ τὴν ἄλυσιν τῶν ἀδικιῶν σου; καὶ κρύπτεις κατὰ τοῦ συνοδίτου σου σκάνδαλα καὶ παγίδας ἐν ὁδῷ ταύτῃ ἣ πορεύεσθε κοινῶς; παρνόμει καὶ ἀδίκει, διότι θέλεις. „Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι“. Βάδιζε! Κατήντησας, τέλος, εἰς τῆς γεροντικῆς καὶ πρεσβυτικῆς ἡλικίας τὸν σταθμὸν, τὸν σεσαθρωμένον καὶ ἐτοιμόρροπον. Πάλιν κακοποιεῖς; „οὐδὲ προσώχθισας τῇ κακίᾳ; „οὐδὲ ἡβουλήθης συνιέναι τοῦ ἀγαθύναι“ (α); ἀλλ’ ἔτι μένεις πεπωρωμένος, καὶ „πεπαλαιωμένος ἡμερῶν κακῶν“; (β). ἀδίκει τὸ τελευταῖον, „Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι“! Βάδιζε-, καὶ ὁ τάφος ἐγγύς. Κατάβα! Πρὶν ὅμως κλείσης τὰ ὄμματα, στρέψον τὸ βλέμμα τῆς συνειδήσεως ὀπίσω. τί βλέπεις; τί ἀκούεις; τὰ μακρὰ τῶν ἀδικημάτων σου ἵχνη, καὶ τὰς κατάρας τῆς κατόπιν σου ἐπερχομένης γενεᾶς. Ἐπίστρεψον τὰς ὀψεις καὶ πρὸς σεαυτὸν· μόνος ἤδη μένεις καὶ εὐσύννοπτος, ἔρημος πάντων, καὶ αὐτοῦ τοῦ δυστήνου σαρκίου γεγυμνωμένος αὐτὴν ἔχεις τὴν ψυχὴν. φεῦ! πόσας ἔχει κηλίδας εἰς βᾶθος ἐντετηκυίας! πόσαι μέλαιναι τῶν πράξεών σου εἰκόνες, ὡς ἂν σκιαὶ φοβεραὶ, περιστοιχοῦσι τὸ συνειδός σου. „καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν, μετ’ αὐτῶν!“ Ἀπόβλεψον, τέλος, καὶ πρὸς τὸ περιμένον σε δικαστήριον, οὔτινος αἱ αἰῶνιοὶ θύραι ἤδη ἀνοίγονται ἔμπροσθέν σου. ὦ ποία φρίκη! Ὅποιος τρόμος! ὦ φεῖσαι Κύριε, ἐλέησον Κύριε, καὶ μὴ καταλίπῃς εἰς τὴν ἐσχάτην ταύτην ἀπόγνωσιν μηδένα τῶν πιστῶν σου λατρευτῶν.

(α) Ψαλ. λβ, 3. 4.

(β) Σωσάν. 52.

μηδεὶς ἡμῶν ἀποθάνοι ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ“ (α)! ἀλλὰ καταξίωσον ἕκαστον ἵνα τὴν βραχείαν τοῦ προσκαίρου βίου πορείαν διέλθῃ εὐεργετῶν.

§. ιε΄.

Ταῦτα σήμερον ἡμᾶς, ἀδελφοί, συντόμως ὑπομνησκει τὸ μνημόσυνον τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλαδέλφων Ζωσιμάδων, οἵτινες ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν συνεμέτρησαν πρὸς τὰς εὐποιΐας, ἀγαθοποιοῦντες καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ καὶ δουλεύουσιν τὴν πατρίδα, καὶ βασιλεύουσιν. Σὺ δὲ Κύριε Παντοκράτωρ, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ἐπουράνιε Βασιλεῦ, τὸν Θεοσεβέστατον καὶ φιλόχριστον Βασιλέα, ὃν ἐδικαίωσας βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς σου, στερέωσον καὶ φώτισον εἰς σωτηρίαν τοῦ λαοῦ σου. Τὴν ἁγίαν ἡμῶν πίστιν, τὴν πίστιν τῶν πατέρων ἡμῶν στήριξον ἀσάλευτον εἰς τὰς καρδίας τῶν λατρευτῶν σου· Τὰ ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα πράϋνον· Τὸν κόσμον, τὸν πολυτάραχον κόσμον, εἰρήνευσον· Τὴν ἁγίαν σου Ἐκκλησίαν, τὴν ἐπὶ γῆς στρατευομένην καὶ πολλαχῶς κυμαινομένην, καλῶς διαφύλαξον· Κύριε καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς ἡμῶν, παράλαβε καὶ ἡμᾶς ἐν μετανοίᾳ, καὶ τοὺς προαπελθόντας πατέρας καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν, ἐν οἷς καὶ τοὺς εὐεργέτας Ζωσιμάδας, ἐν σκηναῖς δικαίων τάξον, πᾶν ἁμάρτημα τὸ παρ’ αὐτῶν πραχθὲν ὁ μόνος ἀναμάρτητος συγχωρήσας, καὶ μετόχους ἀναδείξας τῆς ἡτοιμασμένης εἰς τοὺς εὐλογημένους τοῦ πατρὸς σου βασιλείας τε καὶ μακαριότητος. Ἀμήν.

(α) Ἰωάν η΄, 21.

Τῶν ἀοιδίμων Ζωσιμάδων, τῶν πιστῶν τῆς ὀρθοδόξου
Ἐκκλησίας υἱῶν καὶ θεραφευτῶν, αἰωνία ἡ μνήμη.

Τῶν ἀοιδίμων Ζωσιμάδων, τῶν φιλογενεστάτων τῆς κοινῆς
πατρίδος εὐεργετῶν, αἰωνία ἡ μνήμη.

Τῶν ἀοιδίμων Ζωσιμάδων, Θεοδοσίου, Ἀναστασίου, Νικο-
λάου, Ζώῃ, Μιχαήλ, τῶν φιλαδέλφων τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος
εὐεργετῶν, καὶ τῶν γονέων αὐτῶν, καὶ τῶν ἀδελφῶν, αἰωνία
ἡ μνήμη.
